

ФІЛОСОФІЯ ТА СОЦІОЛОГІЯ ПРАВА

УДК 340.12

О. М. Балинська

СЕМІОТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗНАКІВ ЄВРОМАЙДАНУ

Події в Україні взимку 2013–2014 років дали ґрунт для дослідження багатьом наукам. Представники семіотики вивчають Євромайдан як феномен сучасної української реальності, що супроводжувався творенням власного понятійно-категоріального апарату, системою символів і знаків. З позиції семіотики права знаковість Євромайдану цілком відповідає теорії виникнення та функціонування знакової інформації. Тут створювалися вербальні (поняття і тексти) та невербальні знаки (образи людей, дій і подій, артефакти і зображення), формувалася власна ідеологія та філософія.

Ключові слова: Євромайдан, знак, символ, семіотика.

Постановка проблеми. Усе наше свідоме життя супроводжується створенням і сприйняттям певних знаків і символів. Знаки – це засоби маркування і знаряддя впорядкування дійсності, адже в людській життєдіяльності вони є абстрактним та узагальненим її відтворенням у проекції на суспільні відносини. Особливим символізмом і знаковістю здебільшого вирізняються найважливіші події зі суспільного життя.

Події, що відбувалися в Україні упродовж не найсуворішої (за погодними умовами), але найважчої (за політичними подіями) цього-річної зими, дали ґрунт для дослідження більшості наук: від політології та юриспруденції – до глибинної психології та семіотики (науки про знаки та знакові системи). На жаль, ці події із настанням весни не завершилися, а лише загострилися та набули нової знаковості, соціальне відлуння якої даватиметься взнаки ще, мабуть, довго.

Узагальнено зимові події прийнято називати поняттям «Євромайдан»*. Науковці (причому не тільки вітчизняні) активно вивчають

* **Євромайдан** (також **Єврореволюція**, **Революція 2013 року**, **Революція гідності**) – національно-патріотичні, протестні акції в Україні, передусім, проти корупції, соціальної нерівності, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.

цей феномен сучасної української реальності. Найоперативнішими, логічно, були коментарі політологів, економістів, юристів. Натомість предмет, який обрано для дослідження – соціальні знаки, – навпаки, потребує часу, аби набути знакового статусу, певної форми і стати визнаними в суспільстві. Хоча, очевидно, завдяки надзвичайній динамічності подій знаки, які потребують кількасотлітнього періоду формування й становлення, за умов Євромайдану ставали знаками іноді навіть миттєво.

Стан дослідження. Знаки, що виникли безпосередньо на Євромайдані або ж у зв'язку з ним, ще не встигли стати предметом оприлюднених наукових розвідок. Водночас, аналізуючи їх, однозначно вдаватимемось до теоретичних джерел семіотики, зокрема у сфері політики (О. Шейгал) та комунікації (Г. Почепцов), а також опиратимемось на власні дослідження зі семіотики права.

Тож **мета** статті – розглянути й проаналізувати семіотико-правовий аспект знаків українського Євромайдану.

Виклад основних положень. У семіотиці розрізняють дві основні категорії знаків – вербальні (індекси і символи – графічні знаки) й невербальні (індекси, символи й ознаки – умовне відтворення). Усі вони призначені виконувати низку соціальних функцій (номінативну, інформаційну, комунікативну, культурологічну, управлінську, дидактичну, превентивну, заощадження, збереження тощо).

Вербальні знаки є прикладом ціннісно навантаженої лексики, що відображає найважливіші соціальні пріоритети, в ідеалі має певну доктрину держави, репрезентує переконання суспільства і волю більшості громадян.

Одним із можливих підходів до створення типології знаків, що відображають ту чи іншу предметну сферу, дослідниця семіотики політичного дискурсу О. Шейгал вважає класифікацію знаків відповідно до класифікації відображених у них реалій [1, с. 108–111]. За аналогією із запропонованою типологією, а також опираючись на власну референційну класифікацію знакових терміно-понять, що означають сферу правовідносин [2, с. 193–195], можна виокремити чотири основні типи вербальних знаків Євромайдану: 1) суб'єкти; 2) дії; 3) події; 4) філософія та ідеологія.

Одразу ж слід зауважити, що чи то через специфіку обставин, чи через максимально стислий час виникнення й суспільне визнання, але вербальні знаки Євромайдану дуже тісно переплітаються з невербальними, вони «озвучують» їх. Відтак, абстрагуючись від категориза-

ції знаків політичного дискурсу [1, с. 98–104] і типізації невербальних знаків зі сфери правовідносин [2, с. 195–196], можна виокремити: 1) людину як знак (що відповідає зазначеній категорії суб'єктів); 2) поведінкові знаки (що охоплює вказані категорії дій і подій); 3) символічні артефакти; 4) символічні зображення.

Тож не буде помилкою, коли певні категорії вербальних і невербальних знаків аналізуватимуться одночасно, адже це дозволить проаналізувати їх детально.

1. Знаки категорії «суб'єкти» (або людина як знак). У зв'язку зі специфікою революційних подій виокремилися не одиничні типи знакових суб'єктів, а їх дихотомії (протистояння передбачає, як мінімум, дві контраверсійні сили).

Першою і найяскравішою дихотомією Євромайдану є «тітушки» та «ультрас». Термін «*тітушки*» походить від прізвища спортсмена-борця з Білої Церкви Вадима Тітушко, який 18 травня 2013 року напав на журналістів у Києві. Про нього згадали на Євромайдані, коли з'явилися організовані групи молодих чоловіків спортивної статури, які виконували певні дії (здебільшого силового характеру) на замовлення провладних структур. Вікіпедія подає таке визначення: «Тітушки» – це збірна назва найманців, часто люмпенізованих кримінальних елементів, гопників, молодиків, зокрема і спортсменів, яких використовує українська влада для застосування фізичної сили і участі в масових сутичках; зокрема, для перешкоджання діяльності опозиційних активістів та для дій проти вуличних протестів: провокацій, підпалів машин, залякування, побиття та розгону демонстрацій, впливу на процес голосування на виборах тощо [3]. За цією ж електронною адресою розташована чимала стаття, що описує суть феномена «тітушок», тому нема потреби вдаватися до детального аналізу. Однак варто зауважити, що такі статті були відомі українському політико-правовому простору ще задовго до Євромайдану: згадаймо «бригади» радянського періоду; рейдерські захоплення об'єктів власності; замовний силовий тиск з боку В. Януковича на виборчих дільницях під час виборів Президента України у 2004 році тощо.

Зазначимо, що невербальному знаку молодика спортивного вигляду в цивільному одязі з характерною короткою стрижкою та зухвалою манерою поведінки, крім уже названого поняття «тітушки», відповідають вербальні знаки «*товстолобики*» (так їх назвали у Партії регіонів, очевидно, через недостатність інтелекту), «*проститушки*» (з акцентом на продажність їхніх послуг), «*дзержинці*» (за співпрацю з

міліцією та спецслужбами, символом яких з початку радянської влади став Ф. Дзержинський), «гонники» (вимагачі, грабіжники, хулігани), «тонтон-макути» (за аналогією з гайтянською міліцією, яка не мала форменого одягу і виконувала особисті вказівки диктатора Ф. Дювальє з вимагання грошей, торгівлі людьми та інше; назва походить від крельської легенди про дядька Тонтонна, який викрадав дітей), «айтімушки» або «віртуімушки» (похідні від «айті» (англ. IT) та «віртуальні» на позначення виконавців хакерських замовних дій). Усі ці мовні знаки доволі влучно відтворюють негативну конотативну характеристику невербального знаку описаного типу суб'єктів.

У семіотико-правовому контексті тітушки – це знак деструкції правового поля. Держава, виконуючи владно-силову функцію, апріорі наділена інструментами насильства (вплив закону, наявність силових структур тощо). Однак режим В. Януковича для здійснення «державно-владного насильства» задіяв ще й інші структури, антиправові чинники. Це руйнує усталені погляди на владу і право як такі, а також деформує суспільну правосвідомість. Або ж, навпаки, якщо правосвідомість суспільства настільки міцна, що здатна підняти громадян на протистояння офіційній владі (як у разі Євромайдану), то поява у політичній сфері такого протиправного явища, як тітушки, спричинила розпад неправового (злочинного) політичного режиму.

На противагу останнім доволі активно протиставили себе українські «ультрас» – організовані групи підтримки спортивних команд (здебільшого футбольні фанати, або скорочено фани). Внутрішнє суперництво представників ультрас різних команд переважно ґрунтується на тих-таки політико-правових протистояннях регіонів чи країн, які представляють ці команди. Однак у період Євромайдану всі ультрас України об'єдналися для протистояння «тітушкам». Про це в офіційній заяві оголосили вболівальники «Дніпра», «Зорі», «Металіста», «Чорноморця» та «Шахтаря»; загалом футбольні фанати «ультрас» Києва, Дніпропетровська, Харкова, Одеси, Донецька, Луганська, Полтави, Сімферополя та Севастополя підтримали Євромайдан і проголосили, що будуть захищати його учасників від тітушок [4]. Відтак, маючи ще зовсім донедавна негативне забарвлення (фанати різних команд часто були учасниками масових конфліктів на стадіонах), знак «ультрас» набув нового суспільного значення – захисників громадян України від силового свавілля тітушок.

Наступна дихотомія знаків – «Беркут» і «Самооборона». Ці знаки представляють більш організовані структури. «Беркут» – це загони

міліції особливого призначення (ЗМОП), що були створені в системі МВС України (на той час – УРСР) у грудні 1988 року, які згодом були реформовані у батальйон міліції швидкого реагування (БМШР «Беркут»), підрозділ міліції швидкого реагування (ПМШР «Беркут») та окремий батальйон міліції особливого призначення (ОБМОП «Беркут»). У грудні 2013 року через участь спецпідрозділу в силовому розгоні Євромайдану його функціонування намагалися заборонити, але відповідний наказ не пройшов обов’язкову реєстрацію в Міністерстві юстиції України; у січні 2014 року діяльність спецпідрозділу легалізували, а в лютому 2014 року його було ліквідовано [5]. Загалом беркутівець – людина в однострої із засобами захисту (шоломом, бронежилетом і щитом) та нападу (гумовим кийком і зброєю з гумовими кулями чи/та бойовими набоями) – став негативним знаком відвертого ігнорування владою бажань народу і його жорстокого силового придушення.

На відміну від «тітушок» бійці «Беркуту» мотивували свої дії якраз правовими підставами: вказували на вірність присязі (ще один правовий знак, про який трохи згодом) та обов’язок виконувати накази легітимної влади. Однак частина з них першими ж порушила правові норми, коли у Криму прийняла громадянство Російської Федерації, зрадивши присязі Україні.

З метою протидії «тітушкам» і «беркутівцям» кияни, а згодом і жителі інших міст самостійно організувалися і створили громадський рух, формуючи загони самооборони. *Самооборона Майдану* – всеукраїнське понадпартійне добровільне громадське формування, що діє на основі самоорганізації, громадянської солідарності та координації діяльності структур різного рівня. До його складу належать активісти Євромайдану, організовані у загони самооборони, які призначені для забезпечення безпеки учасників протестів, підтримання громадського порядку на території, контрольованій активістами, та інших заходів [6]. Семіотико-правове значення загонів самооборони передбачає відповідь українців на неспроможність правоохоронних органів забезпечити громадський порядок і водночас прояв здатності громадян до горизонтальної самоорганізації. Самооборона стала знаком добре організованої і вдало структурованої спільноти, сучасною моделлю козацького війська.

Близькою за значенням до самооборони є громадська організація *«Правий сектор»*, що виникла на початку формування Євромайдану, об’єднавши активістів українських радикальних націоналістичних організацій навколо ідеї усунення «режиму внутрішньої окупації» та

завершення української національної революції [7]. З огляду на крайні радикальні погляди представників цієї організації її часто використовують опоненти як підставних осіб у злочинних діях (наприклад, візитка керівника цієї політичної сили була знайдена у спаленому автомобілі на місці перестрілки біля Слов'янська, коли загинули три місцеві жителі і два нападники, після цього поняття «візитка Яроша» стала інтернет-мемом як пародія на пропаганду російських ЗМІ, які за всіма подіями політичної кризи в Україні 2013–2014 років бачать «руку правого сектора». Тому, попри, здавалось би, чітку національну налаштованість, Правий сектор через інструменти пропаганди російських засобів масової інформації (зокрема й використання згадуваних інтернет-мемів – спонтанного розповсюдження певної інформації всіма можливими способами, що можна вважати своєрідним різновидом вербальних знаків) став прикладом прояву неонацизму і навіть українського фашизму.

Незважаючи на позитив і негатив вказаних дихотомій, серед знакових суб'єктів Євромайдану, на жаль, не виокремилися *знакові постаті*, що свідчить про відсутність в українському суспільстві однотайного лідера і передбачає складність позачергових травневих виборів Президента України. Г. Почепцов щодо цього зауважив: «Майдан у цьому плані може розглядатися як інкубатор нових смислів, які можуть проявитися лише в арсеналі протестності. Якщо лідери опозиції стоять і за посади, то майдан виключно за смисли. В результаті є майдан, є смисли, але немає лідера. Лідера не тільки повинні бачити всі, але й він повинен бачити далі за всіх. Тільки так до нього виникне довіра» [8].

2. *Знаки категорії «дії» та «події» (або поведінкові знаки)*. Поведінкові знаки – це так звані ритуальні дії або події, одним із прикладів яких є вже згадувана церемонія *прийняття присяги*. Зараз не будемо аналізувати важливість і знаковість присягання на вірність Батьківщині й народу, зауважимо лише, що в жодній із присяг нема слів, які зобов'язували б державні озброєні формування захищати владу від народу, а тим більше вбивати громадян держави, адже в демократичній державі народ і є влада.

Знаковими в контексті Євромайдану стали дії на знак протесту, солідарності (чи підтримки), визнання, перемоги тощо.

Зокрема, діями на знак протесту можна вважати такі: створення самого Євромайдану; блокування автомобілістами центральних вулиць Києва; лежачий протест євромайданівців під Генеральною прокурату-

рою; одноденний мовчазний протест Євромайдану; гра піаніста перед кордоном внутрішніх військ біля Адміністрації Президента України як знак протидії насильству влади проти мирних демонстрантів; відмова членів Національної олімпійської збірної команди України Богдани та Олега Мацьоцьких від подальших виступів на Олімпійських Іграх у Сочі; пікети російських установ та урядових делегацій в Японії; заява про відставку Почесного консула України у Люксембурзі; відра, каструлі та каски на головах єромайданівців як протест проти деспотичних законів, прийнятих у січні; демонстративне виконання у Севастополі національного гімну України курсантами Академії військово-морських сил імені Нахімова в знак протесту проти захоплення влади в Криму росіянами; вареничне «шоу» кримчан у знак бойкоту референдуму та інше. Всі ці дії стали знаковими тому, що їх виконавці демонстрували щось протилежне, аніж від них чекали; вони вирізняються силою волі, цілеспрямованістю, впевненістю у правоті власних переконань і бажанням привернути увагу. Деяким із них довелося безпосередньо проявити неабияку відвагу (як-от молоді курсанти-моряки), а деякі мали лише символічний характер (приклад із відрами та каструлями на головах чи з українськими варениками на протывагу російським військам), хоча, зважаючи на стан у державі, такий символізм ґрунтується не тільки на іронії або сарказмі. Про правомірність чи протиправність таких дій говорити не можна, бо деякі з них відверто порушували правові норми (наприклад, блокування вулиць), хоча й не завдали шкоди і не створили загрозу здоров'ю чи життю людей, але саме такі дії найбільш резонансні та змушують реагувати тих, кому були адресовані.

Дії на знак солідарності (чи підтримки) – це, для прикладу, вихід на роботу українців у США у вишиванках; прикрашання будівель у Польщі національними кольорами України; ввічкнення в один час на всіх польських телеканалах пісні «Подай руку Україні» українсько-польської групи «Гаґака» та виходу загальнодержавного періодичного видання «Gazeta Wyborcza» з додатком під назвою «Солідарні з Євромайданом»; підсвітка Ніагарського водоспаду та центральної площі в Тбілісі (Грузія) синьою і жовтою барвою; виконання національного гімну України в різних країнах світу; живий ланцюг у Литві; поліція Неаполя зняла каски на знак солідарності з Євромайданом; несанкціонована акція італійського художника А. Раушманна в Берліні – обмотані термофольгою учасники акції пролежали перед Бранденбурзькою брамою кілька годин, символізуючи загиблих у Києві; на знак солідарності з російськомовним населенням львів'яни упродовж одного дня розмовляли російською, а Видавниц-

тво Старого Лева (яке друкує тільки україномовну літературу) пообіцяло видати книгу російською мовою; на знак солідарності з кримськотатарським народом над Львівським Євромайданом підняли національний стяг кримських татар тощо. Ці дії, як і попередні, вирізнялися глибоким символізмом і сприяли зміцненню впевненості у правильному виборі напрямку поведінки. Але водночас такі поведінкові знаки додавали впевненості й іншим однодумцям або й змушували сумніватися чи навіть міняти змінювати опонентів.

Близькими за своєю суттю до знаків підтримки і солідарності є *дії на знак визнання*. Прикладом такого поведінкового знаку може бути вихід на сцену Євромайдану у Львові майже сотні працівників «Беркуту», які встали перед людьми на коліна на знак вибачення за дії співробітників правоохоронних органів під час сутичок у Києві. Семіотико-правовий аналіз цих дій розкриває їх знаковість не лише через публічність виступу силовиків, а радше через демонстрацію мужності визнання неправильності власних дій на захист злочинної влади, а отже, й готовності нести відповідальність за них. Ці чоловіки у спецодязі, схиливши голову перед Євромайданом, визнали державне значення (особливу суспільну небезпеку) протиправних дій своїх колег, визнали свою причетність до структури, що вчинила злочини проти життя і здоров'я людей, і цим визнанням показали хибність власних попередніх дій і правильність дій народу (що згодом підтвердилося подальшою ліквідацією цього спецпідрозділу).

Дії на знак перемоги зазвичай супроводжуються позитивними емоціями та демонструють піднесеність і радість. До таких дій під час Євромайдану належать загальноновизнані рухи (скажімо, підняті вгору вказівний і середній пальці у вигляді латинської літери V) і спеціально виконані дії, особливі вчинки (наприклад, столичні підприємці на знак перемоги загонів мирних протестувальників, яким вдалося зупинити беркутівців і відстояти Євромайдан та своє конституційне право на мирний протест, подарували феєрверк).

Позитивним символізмом вирізняються також *дії на знак пошани*. Але, якщо попередні знакові дії відбуваються (тобто вони динамічні), то знаковість пошани передбачає переважно статику. Навіть створюючи коридор пошани, яким проносили тіла загиблих у Києві під час лютневих масових убивств на вулиці Інститутській, тисячі майданівців, уособлюючи «стіни» цього коридору, завмерли пліч-о-пліч у скорботі за померлими й глибокій повазі до їхньої жертви. Знаком пошани стала також глибоко символічна назва загиблих у ті дні – «Небесна

сотня». Абстрагуючись від радянського знаку «дошка пошани», майже в кожному місті були створені п'єдестали пошани цих героїв Євромайдану, їх проводжали словами пошани, їхнє життя огорнули ореолом пошани. Мабуть, з огляду на потужну знаковість цього моменту, вербальні й невербальні знаки настільки тісно переплелися, що відокремити їх вже неможливо і навіть недоречно.

У цьому контексті доречно знову ж таки звернутися до О. Шейгал, яка, вдало адаптуючи теорію Х. Ласвела, виокремлює два пласти таких знаків: перший («чудесний») об'єднує гімни, прапори, урочисті церемонії, національних героїв і т. д.; другий («символи віри») – конституції, хартії, офіційні декларації тощо [1, с. 105]. Євромайдан і тут запропонував власні знаки. Достатньо згадати символічні пісні, що відображають трагізм втрат («Пливе кача по Тисині», «Мамо, не плач»), прадавню самоіронію українців («Горіла шина, палала», «Вітя, чао») та водночас упевненість і бойовий дух («Стіна», «Брат за брата», «Час дати відсіч», «Разом і до кінця», «Ми прагнемо змін», «Герої не вмирають», «Революція свідомості») та інші. Знаковість Євромайдану відтворювали не тільки українці, хітами стали пісні зарубіжних авторів – «Подай руку Україні» польського гурту «Тарака», «Майдан» білоруса Петра Ключова та «Воїни світла» його співвітчизників «Ляпіс Трубецькой», «Ти моя революція» українців у Німеччині. Повному зазвучала навіть головна пісня держави – гімн України. Не менш символічною є і новітня поезія: одним із яскравих прикладів є вірш Анастасії Дмитрук «Ніколи ми не будемо братами» («Нікогда мы не будем братьями»), який викликав шалений ажіотаж (перегляд в Інтернет-мережі відеопоезії та відеопісні сягав понад чотири мільйони переглядів, що не має аналогу в світі); реакцією була як підтримка (литовські музиканти покляли слова цього вірша на музику, надавши йому особливого звучання, грузини створили ще одну пісню на слова цієї ж молоді поетеси «Поверніть нам наше небо»), так і жорстке обурення, здебільшого росіян («Всі ми друзі, ми брати» Софії Антонової, «Російська відповідь українській дівчині» Наталії Барскової, «Брехливий майдан – брехливі лідери» народно-визвольного руху – загалом є 56 варіантів таких відповідей). Семіотико-правовий аналіз дає підстави вважати, що цей текст спростував міф про міждержавні братні відносини України та Російської Федерації.

Знаковості урочистих церемоній Євромайдану також не бракувало: від щонедільних віче, на які збиралися сотні тисяч людей у всій Україні, та щогодинних богослужінь за мир у державі – до жалобних

процесій зі скандуванням «Герої не вмирають!». Знаковими стала низка акцій: дзеркальна акція Громадського сектора (дівчата тримали дзеркала перед міліціонерами, щоб ті побачили себе і зрозуміли злочинність своїх дій; світло Майдану (всі присутні на Майдані засвітили ліхтарики та мобільні телефони під час виконання гімну України); мирні наміри майдану (дівчата з білими крилами стоять перед солдатами внутрішніх військ, які захищаються щитами). «Чудесної» (за О. Шейгал) знаковості також набула заява Українського католицького університету (м. Львів) з приводу насильницького придушення Євромайдану в Києві, у якій, зокрема, сказано: «Скільки знаків ще потрібно, щоб розпізнати момент очищення і разом з ним те, що і хто є правдивим, а що і хто – фальшивим?! ... Правильно прочитати «знаки часу» – наш громадянський і моральний обов'язок. Нинішній час потребує не еліти, яка цинічно грабує народ, і не месників, які стинають голови ворогам, а тих, хто готовий служити народові, утверджуючи в ньому мир, злагоду і благоденство» [9].

Дії та події спричинили появу *символічних артефактів і зображень*. Наприклад, знаком перемоги та демократії під час Євромайдану став намет як відтворення козацького куреня, сотні, коша, що символізує укріплений табір вільних громадян, об'єднану спільноту з прагненням вільного волевиявлення. Кожна сотня також мала свою символіку – наукавні пов'язки, прапори з емблемами, на яких використано знакові елементи (зображення ангела справедливості з мечем у руках, медсестри з респіратором і мегафоном чи розгніваного козака, зображення мечів, касок, стиснутого кулака, а також знаків, що відтворюють територіальну належність сотні – леви у львів'ян, гуцульські топирці у майданівців з Карпат та інше). Такі візуальні знаки стали концентратом інформативності в надміру перенасиченому на той час інформаційному просторі України, вони інтерпретували і презентували реальну дійсність.

Можна навіть сказати, що Євромайдан виробив свою *філософію та ідеологію*. Це влучно відтворив А. Нікітін на своїй сторінці у соціальній мережі, проголосивши знак однозначної десяткі (символ нової філософії) не як абстракцію, байдужу до реальності, а як живий орган, що відповідає за актуалізацію кожної людини (а це, на його думку, першочергова справа для всього народу України). Для нього попередня українська влада символізує маніпуляцію, що походить з ментальності Росії і найбільш органічна для рабів. Основне гасло цієї філософії – «вихід зі світу брехні та маніпуляції у світ актуалізації та свободи» [10].

Висновки. Тож загалом можна стверджувати, що Євромайдан в Україні супроводжувався творенням власного понятійно-категоріаль-

ного апарату, власною системою символів і знаків. Бажаючи зберегти цю символіку, музеї оголошують збір різноманітних плакатів, листівок, речей, які згодом стануть експонатами виставок; люди наколюють ці символи у вигляді татуювання на тілі; видавці формують збірки віршів та альбоми фотографій, що не тільки відображатимуть хронологію подій осені 2013 – весни 2014, а й демонструватимуть глибоку сутність цього соціально-політичного феномена сучасної України.

З позиції семиотики права знаковість Євромайдану цілком відповідає теорії виникнення знакової інформації та функціонування знаків у суспільстві. Тут створювалися вербальні (окремі назви і поняття та цілі тексти звернень, віршів і пісень) і невербальні знаки (образи людей, дії та події, артефакти і зображення). Євромайдан із протестної акції переріс у загальнодержавну народну організацію з власною ідеологією та філософією.

1. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: монография / Е. И. Шейгал. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2004. – 326 с.

2. Балинська О. Семиотика права: монографія / О. Балинська. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 416 с.

3. Тітушки // Вільна Енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%96%D1%82%BA%D0%B8#cite_note-D0.B7.D0.B0.D1.8F.D0.B2.D0.B8-49

4. Шуклинов П. Ультрас против титушек. Почему фанаты выходят на Майдан / П. Шуклинов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://news.liga.net/articles/politics/ultras_protiv_titushek_pochemu_fanaty_vykhodyat_na_maydan.htm

5. «Беркут» ліквідовано // Українська правда. – 2014. – 26 лютого. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/02/26/70197>

6. Про основні засади організації «Самооборони Майдану»: наказ № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/samooboronaMaidanu/posts/267245400101004>

7. Правый сектор: боевой отряд Евромайдана // ВВС Украина. – 2014. – 20 января. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/ukraine_in_russian/2014/01/140120_ru_s_right_sector.shtml

8. Почепцов Г. Информационно-коммуникативные технологии в развитии цивилизации / Г. Почепцов // Mediasapiens. – 2014. – 2 февраля. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/27350>

9. Заява Українського католицького університету з приводу провокацій на Євромайдані. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://maidan.ucu.edu.ua/2013/11/30/рекорат-уку-висловив-протест>

10. Нікітін А. Філософія Євромайдану. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vk.com/maidanukraine>

Балинская О. М. Семиотико-правовой анализ знаков Евромайдана

События в Украине зимой 2013–2014 гг. дали почву для исследования многим наукам. Представители семиотики изучают Евромайдан как феномен современной украинской реальности, сопровождавшийся созданием собственного понятийно-категориального аппарата, системой символов и знаков. С позиции семиотики права знаковость Евромайдана вполне соответствует теории возникновения и функционирования знаковой информации. Здесь создавались вербальные (понятия и тексты) и невербальные знаки (образы людей, действий и событий, артефакты и изображения), формировалась собственная идеология и философия.

Ключевые слова: *Евромайдан, знак, символ, семиотика.*

Balyns'ka O. M. Semiotic and legal analysis of Euromaidan's signs

The events, happened in Ukraine in winter 2013–2014, gave the ground for the research to almost all sciences: from Political science and Jurisprudence – to depth Psychology and Semiotics (a science about signs and sign systems). In general winter events are called «Euromaidan». Scientists (not only home) actively study this phenomenon of modern Ukrainian reality. As a fact, the most operative were the comments of political scientists, economists, lawyers. In return, the subject we have chosen for the research – social signs – needs time to get a landmark status, some forms and become accepted in the society. Although, maybe due to extraordinary dynamism of the events the signs, which need a long-term period of several hundred years of formation and development, became the ones sometimes even instantly under the conditions of Euromaidan.

On the bases of the analysis of semiotic and legal aspect of the signs of the Ukrainian Euromaidan it generally could be claimed that this phenomenon in Ukraine was accompanied with creation of the own conceptual and categorical organ and a system of symbols and signs. To preserve this symbolic the museums announce gathering different posters, letters, things that soon become the exhibits; people make these symbols as tattoos on their bodies; publishers form a collection of poems and albums photos that will not only reflect the chronology of the autumn-spring events of 2013–2014, but also demonstrate deep essence of this social and political phenomenon of modern Ukraine.

From the perspective of semiotics of law Euromaidan symbolic is consistent with a theory of sign information developing and functioning of signs in society. There were created both verbal (some names and concepts and the whole texts of applications, poems and songs), and non-verbal signs (images of people, actions and events, artefacts and images). From the protest action Euromaidan escalated into a national people's organization with its own ideology and philosophy.

Key words: *Euromaidan, a sign, a symbol, semiotics.*

Стаття надійшла 05 травня 2014 р.